

[Per Stig Møller]

leve som kunstner i Danmark, så det synes jeg er en meget pinlig udtalelse, og hvis udgangspunktet er så simpelt, skulle vi egentlig ikke længere behøve at diskutere emnet.

Så skal jeg sige, at jeg i det følgende taler på både Det Konservative Folkepartis og Kristeligt Folkepartis vegne.

Forespørgerne spørger kulturministeren, hvordan regeringen vil placere indsatsen og betalingen heraf i skyggen af landets desperate betalingsbalancesituation. Det er en sær formulering, men på sin egen sære måde dækker den for så vidt situationen, idet regeringens hele indsats allerede er placeret i slagskyggen af betalingsbalancesituationen, forstået på den måde, at det er regeringens såvel som Folketingets pligt at få nedbragt betalingsbalanceunderskuddet, så vi kan begynde at få bugt med vores gæld til udlandet.

Men nu kan man heldigvis sige om kulturlivet, at dette ikke i særlig grad forøger vores betalingsbalanceunderskud. Kulturen er ikke særlig importtung. Den indkøber papir til bøger og opkøber royalties fra udlandet med henblik på at indføre udenlandske teaterstykker og bøger til landet, men indgår ellers først og fremmest i et indenlandsk kredsløb. Danske kunstnere leverer deres indsats for et dansk publikum og får danske honorarer derfor. Det er deres tid, de bruger, og den henter de ikke i udlandet. De indtægter, de får, svarer de skat af som alle andre, og arrangører, forlag og medier – bortset fra dagspressen – svarer moms af indtægterne. Kulturlivet bidrager således til den danske samfundsøkonomi, og gøres regnestykket op, lægger det såmænd mere tilbage, end det modtager. Ydermere henter kulturlivet penge hjem til landet, når vore arkitekter anvendes i udlandet og vore bøger oversættes, for blot at nævne disse to områder.

Når vi nu sætter mere gang i kultureksporten, kommer der endnu flere penge hjem til Danmark, og samtidig vil den stigende opmærksomhed om vort land føre flere varekøb med sig og dermed større landbrugs- og industrieksport. Rent økonomisk er kulturlivet således et ganske godt papir. Det kommer igen, som konen sagde, da hun gav soen flæsk.

Kulturlivet kan altså godt stå sig, når vi alene ser på pengesiden, men det vigtigste er jo, at kulturlivet bidrager med andet og mere i samfundslivet. Et land uden kulturliv, om et sådant

gives, vil være et sjæletomt territorium uden fantasi, følelse, fordybelse, medfølelse og glæde. Samfundet vil i kraft af kulturlivet få sat sine traditioner og værdinormer til debat, og vi får udæsket vore egne vaneforestillinger.

På trods af de sidste ord, der kunne få én til at tvivle på, at forespørgerne skulle have fantasi til det, kunne man forestille sig, at forespørgerne ville sige: Alt dette er godt nok, og det er de såmænd enige i, de kan blot ikke se, hvad det har med staten og de offentlige budgetter at skaffe. Folk kan jo selv købe den kultur, de vil have, og det gør folk heldigvis også. Det kan vi se af antallet af solgte bøger, teaterforestillinger, aviser, museumsbilletter etc. etc. I 1985 købte danskerne således for ca. 4½ mia. kr. bøger, aviser og blade. Prøv at tænke på, hvilken beskæftigelse og omsætning det har betydet. De købte over 1½ mio. teaterbilletter, gik 2 mio. gange på kunstmuseum og købte over 300.000 koncertbilletter, altså en ganske vældig kulturaktivitet, som skæpper i statskassen i form af skatter og afgifter plus almindelig personbeskatning.

Imidlertid skal der jo gerne være nye danske tekster at købe, ny dansk billedkunst at se og ny dansk musik at høre. Skal dansk kultur ikke kun være import og reprise, må hver ny generation have mulighed for at bidrage med sin egen tilværelsestydning og sætte sit eget åndelige aftryk på tiden. Da den nye kunst og de nye kunstnere ikke fra starten kan samle den store interesse, må vi sikre, at de kan virke, således at der også kan være eftervirkning, og det kan vi kun ved at sikre, at de kan leve af deres kunst; det er der ikke afsætning nok til, så vi kan ikke regne med markedskræfterne som den eneste præmis. Vi må sikre, at mulighederne holdes åbne for, at publikum kan møde denne nye kunst, således at landet fortsat kan udvikle sig, ligesom vi må sikre mulighederne for at møde den udenlandske og den klassiske danske kunst, ellers tørrer kilderne ud og rødderne visner. Vi må ligeledes sikre, at vi har steder, hvor vi kan afprøve os selv i kunsten og dermed få et andet personligt forhold til den.

På ingen af disse områder kan vi bare overlade kulturlivet til markedskræfterne, og vi kan heller ikke lade priserne på kunstoplevelse blive så høje, at meget store grupper af den danske befolkning reelt udelukkes fra den; dette gælder, uanset om den demokratiske kulturpolitik